

SCIENTIFIC TERMS, ABBREVIATIONS AND LOGOS FROM THE FIELD OF INFORMATICS IN THE ROMANIAN TEXTBOOK DISCOURSE OF FRENCH LANGUAGE

Gabriela Toma (Bănuțoiu)
PhD. Student, "Alexandru Piru" University of Craiova

*Abstract:*The issue of this study focuses on the discourse of the textbooks dealing with the French specialty, more precisely it is focused on the words belonging to the specialized vocabulary associated with the diagrams and texts presented in the textbooks and also on the scientific discourse that the foreign language textbooks integrate in their content. At the level of "words", what is interesting is firstly their inventory in order to distinguish the privileged specialized field, a peculiar priority being given to the scientific terms and abbreviations from the language of Informatics.

Keywords: French specialty, scientific term, reader, Informatics, abbreviation

Direcția generală a cercetării

Prin intermediul acestui studiu vom încerca să observăm termenii de specialitate pe care putem să-i găsim în diferite domenii, precum gramatică, matematică, medicină, muzică, astronomie, biologie etc. Ipoteza de plecare se construiește pe o idee rezumată astfel: orice cititor, deci și elevul în calitate de cititor al manualului, percepe un termen științific "ca străin" (Jacobi, 1993 :71). Atunci, un copil care învață o limbă străină, în mod logic percepe acest termen ca fiindu-i de două ori străin. Această afirmație se atenuază pentru că universalitatea termenilor de specialitate, monosemia lor asupra căreia lingviștii s-au pus de acord fără rezervă și aerul lor de neologism determină cititorul să le distingă de cuvintele din limbajul curent. Totuși un elev în situația de învățare a unei limbi străine are nevoie de mai multe mecanisme discursive pentru a ajunge să înțeleagă un termen de specialitate în limba străină. Aceste mecanisme ale discursului ne interesează pentru a vedea cum se pun ele în serviciul învățării.

Toate situațiile educative sunt complexe, dar cele care se referă la problematica francezei științifice sunt și mai mult, este motivul pentru care recurgerea la abordarea sistemică este utilă. Analiza sistemică are o abordare transdisciplinară. Nu trebuie să o considerăm ca o "știință", o "teorie" sau o "disciplină", ci ca pe "o nouă metodologie, care ne permite să adunăm și să organizăm cunoștințele în vederea unei mai mari eficacități a acțiunii¹". Cuvinte, formule, mici fraze, zicale de tot felul circulă în mediul științific și diferitele lumi sociale pe care le întâlnim aici. Tocmai această circulație discursivă și rolul său în construcția memoriilor colective vom încerca să descoperim în acest articol: cum cuvintele, schimbând vorbitorii, capătă colorații semantice noi și pierd pe parcurs unele din sensurile lor originale.

Corpusul observat este format din manuale românești de limba franceză. Este vorba de patru manuale de liceu, pentru toate seriile de elevi, de la clasa a IX-a la clasa a XII-a, L2, aceeași editură, Corint, ai căror autori sunt Doina Groza, Gina Belabed, Claudia Dobre et

¹ După Balmes, S. Eurin et De Legge, M. Henao, "Pratiques du Français Scientifique, l'enseignement du français à des fins de communication scientifique", éd. Hachette, 1992

Diana Ionescu. Toate manualele au aceeași structură, formată din două pagini pentru gramatică, vocabular, texte de studiat, secțiuni de cultură.

Majoritatea textelor sunt alese din reviste pentru tineri, ceea ce permite accesul elevilor la limba actuală, curentă, pe care tinerii de vîrsta lor o folosesc. Temele sunt adolescența, prietenia, dragostea, relația adolescenți-copii, respectul și încrederea, avantajele și inconvenientele vieții în oraș sau la țară, telecomunicațiile, comportamentul în societate, simbolurile europene și tradițiile culturale franceze. Rolul major al manualului în învățarea unei limbi străine este incontestabil. Este evident că orice unitate a manualului este construită în jurul unui text, care servește drept suport în învățarea vocabularului, gramaticii, actelor de vorbire și a faptelor de civilizație. Textul este deci o prezență obișnuită a orei de limba franceză.

Prezentul articol își propune ca scop teoretic să dezvolte un studiu bazat pe realitățile românești (manualele românești de limba franceză), să treacă în revistă conținuturile gramaticale și lexicale propuse de către manualele care formează corpusul; parcursul cercetării se orientează în așa fel încît zona investigată va fi cea a cuvintelor. La nivelul ”cuvintelor”, ceea ce interesează este mai întîi inventarierea lor pentru a distinge domeniile de specialitate privilegiate, altfel spus, rețeaua lor tematică.

Numărul textelor științifice în corpusul ales nu este foarte mare. Textele din corpusul supus analizei nu sunt foarte lungi și într-o mare măsură descriu procese, obiecte, fenomene, marile domenii fiind cele ale informaticii, comunicației sau telecomunicațiilor, tehnologiei informației sau realizărilor tehnologice. În mod obișnuit textele sunt însoțite de imaginile obiectelor descrise, fie că este vorba despre TGV, trenul de mare viteză, de viaductul din Millau, de ziarul *Le Figaro*, de celebra prăjitură de Crăciun, la bûche (buturuga) sau de racheta purtătoare Ariane 5, proiectată pentru a transporta sateleți pe orbite.

Manualul de clasa a XII-a conține un număr de zece texte ce cuprind termeni științifici, iar temele abordate sunt cele ale tehnologiei informației, comerțului, aviației, transporturilor, realizărilor tehnologice, astronomiei, construcțiilor, chimiei sau mecanicii. Cele nouă texte științifice din manualul de clasa a XI-a tratează domeniile construcțiilor, inovațiilor tehnologice, telecomunicațiilor, mass-mediei, gastronomiei, informaticii, electricității. Numărul de texte științifice în manualul de clasa a X-a este de douăsprezece și se referă la alimentație, ecologie, Internet, cinematografie, noile tehnologii, gastronomie, turism, bucătărie. Mai redus în exemple, manualul editurii Corint pentru clasa a IX-a propune un număr de șase texte ale căror teme sunt construcțiile, matematica, transporturile, sportul, locuința.

Se observă tendința către depersonalizarea și distanțarea autorului față de afirmațiile sale, predominantă fiind persoana a treia, singular și plural. În ceea ce privește parametrii enunțiativi, s-a încercat să se observe în ce context este pronunțat un discurs științific. În manualul de clasa a XII-a este vorba despre inaugurarea unui nou tip de calculator, evoluția comerțului ecologic, descrierea unor fenomene sau procese, realizările tehnologiei informației, elogiul unui savant, avantajele computerului la birou, telefonul mobil, descrierea primului avion de linie – Airbus 38, prezentarea unor sateliți, a trenurilor de mare viteză sau a primului organism francez și european de cercetare – CNRS. Manualul de clasa a XI-a propune contextele următoare: descrierea unui model de imprimantă, utilitatea curierului electronic, avantajele mobilului la volanul unei mașini, prezentarea celui mai lung pod cu cabluri, descrierea de obiecte. Contextele în care este pronunțat discursul științific în manualul de clasa a X-a sunt: cumpărarea de produse bio, influența noilor tehnologii asupra preferințelor francezilor în materie de activități de timp liber, universul cultural francez – prezentarea unei rețete tradiționale franceze, completarea unui formular de candidatură, inventarierea unui mic vocabular din domeniul meseriilor, aspecte din viața socială – benevolatul, presa franceză – un mini vocabular dedicat acestui domeniu, mediul înconjurător

– protecția naturii, realizarea fișei de identitate a unei regiuni franceze, patrimoniul cultural și turistic francez – gastronomia. Parametrii enunțativi în manualul de clasa a IX-a sunt: locuința – realizarea planului unei case, citirea anunțurilor dintr-un ziar/ atenție acordată abrevierilor, semnificația siglelor asociate domeniului transportului public, prezentarea unei personalități sportive franceze.

Sensul cuvintelor nu poate fi separat de contextele în care apare sau de locul vorbitorilor în câmpul social, istoric și instituțional. Lexicul științific nu poate fi învățat decât într-un context științific. Multi termeni științifici sunt formați cu ajutorul prefixelor, sufixelor și radicalurilor de origine greacă sau latină, în special în medicină și în biologie².

Utilizarea siglelor în franceză este foarte frecventă. Ordinea literelor este inversată în raport cu engleza.

Exemple: - ONU (Organisation des Nations Unies) = UNO (United Nations Organisation) = ONU (Organizația Națiunilor Unite)

« Sens *G10*, un *PC* qui pourrait inaugurer un nouveau type d'ordinateur... »

Traducere : *Sens G10*, un *PC* care ar putea inaugura un nou tip de calculator.

« Selon les derniers chiffres publiés par FEVAT (Fédération des entreprises de vente à distance) » (Corint, ROM 12, 2008, p.79)

Traducere : După ultimele cifre publicate de către FEVAT (Federația întreprinderilor de vânzări la distanță)...

« ... le TGV a fêté son premier milliard de voyageurs transportés... »

Traducere : TGV-ul (Train à grande vitesse - Trenul de mare viteză) și-a sărbătorit primul miliard de călători transportați.

« Les LGV représentent ... » (Corint, ROM 12, 2008, p.86)

Traducere : LGV-urile (Lignes à grande vitesse - Liniile de mare viteză) reprezintă...

Termeni științifici și abrevieri în limbajul informaticii

Limbajul informaticii a devenit, imediat după 1989, o necesitate a limbii contemporane, fiind considerat limbajul tehnic cu cea mai spectaculoasă ascensiune, având un impact deosebit de puternic asupra limbii. Cea mai mare parte a termenilor din domeniul informaticii a fost preluată din limba engleză³. Prezența calculatorului a devenit imperativ necesară, ea remarcându-se în aproape orice domeniu de activitate: economie, medicină, învățământ, administrație etc. O astfel de utilizare extinsă și frecventă a computerului a determinat amploarea deosebită a limbajului informatic. Vorbitorul de orice vîrstă folosește în sistemul propriu de comunicare cel puțin un termen aparținînd informaticii. Vocabularul de specialitate variază de la individ la individ, în funcție de nivelul de cunoștințe în domeniu ale fiecăruia.

În mass-media, terminologia din informatică are o utilizare frecventă, cu atît mai mult cu cît există o serie de publicații ce abordează domeniul informaticii, adresîndu-se atît specialiștilor, cît și utilizatorului banal.

Ultima parte a articolului își propune o succintă analiză a termenilor și abrevierilor din limbajul informatic, prezent în corpusul supus analizei. Mulți vorbitori utilizează deseori astfel de abrevieri, necunoscînd însă sensul de bază al acestora, ci doar elementele pe care le desemnează.

Abrevierile din limbajul informatic pot fi analizate sub diferite aspecte:

²După Balmet, S. Eurin et De Legge, M. Heno, "Pratiques du Français Scientifique, l'enseignement du français à des fins de communication scientifique", éd. Hachette, 1992

³Avram, Mioara, *Anglicismele în limba română actuală*, seria Limba română și relațiile ei cu istoria și cultura românilor, București, Editura Academiei Române, 1997. Mioara Avram susține că influența engleză nu este un fenomen în sine negativ, neavînd de ce să fie mai periculoasă decât alte influențe străine.

1. Specificul abrevierilor în funcție de structura lor;
2. Tipuri de abrevieri;
3. Fonetica și grafia abrevierilor.

1. În ceea ce privește structura abrevierilor, se remarcă existența a două componente: elementele alcătuitoare și modul lor de îmbinare.

1.1. *Abrevieri de cuvinte simple*: B = engl. byte „octet”

„Byte – sau octet, este acea unitate de măsură a cantității de date, care este formată din opt biți. Abrevierea folosită pentru a desemna un octet sau byte este „B” și nu „b”, care este abrevierea folosită pentru un bit.”⁴

1.2. *Abrevieri de cuvinte compuse*, acestea putând fi alcătuite din elemente de același fel și elemente mixte. Pentru prima structură, elemente de același fel, întâlnim diferite situații:

- Sigle alcătuite din inițiale ale termenilor componenți ai bazei, cu sau fără elemente relaționale marcate (litere mari cu/fără cratimă): ADSL = engl. Asynchronous Digital Subscriber Line „linie digitală asincronă pentru abonat”, AMD = engl. Advanced Micro Devices „microdispozitive avansate”, CD = engl. Compact Disc, „disc compact”, CD-R = engl. Compact Disc Recordable, „compact disc cu înregistrare” etc.

- Sigle alcătuite din inițiale ale unor termeni ai bazei: CD-RW = engl. Compact Disc Rewritable, „compact disc cu rescriere”, DVI = engl. Device Independent, „dispozitiv independent”, etc.

În cea de-a doua categorie, abrevieri de cuvinte compuse din elemente mixte, sunt sigle alcătuite din litere mari: prefixoid și cuvânt: GB = engl. Gigabytes, „gigaocetți”, MB = engl. Megabytes, „megaocetți”.

1.3. *Abrevieri de sintagme*, situație în care se află cuvinte alcătuite din litere mici, cu sau fără punct, care notează segmente inițiale ale unor cuvinte și o literă oarecare din alte cuvinte ale sintagmei: bit = engl. binary digit, „unitate binară”.

„Bit (prescurtarea de la binary digit) reprezintă cea mai mică unitate de date dintr-un calculator.”⁵

Expresia grafică a abrevierilor diferă în funcție de numărul de litere. Astfel, se întâlnesc abrevieri cu o literă: B = engl. Byte, „octet”, două litere: CD = engl. Compact Disc, „disc compact”, IT = engl. Information Tehnology, „tehnologia informației”, trei litere: AMD = engl. Advanced Micro Devices „microdispozitive avansate”, DVD = engl. Digital Versatile Disc, „disc digital multilateral”, cu cratimă: CD-R = engl. Compact Disc Recordable, „compact disc cu înregistrare”, patru litere: ADSL = engl. Asynchronous Digital Subscribe Line, „linie digitală asincronă pentru abonat”, HTML = engl. Hyper Text Markup Language, „limbaj de marcare pentru hipertext”, cu cratimă - CD-RW = engl. Compact Disc Rewritable, „compact disc cu rescriere”, cinci litere: CD-ROM = engl. Compact Disc Read Only, „disc compact doar pentru citire” etc.

2. Tipurile de abrevieri sunt diferite⁶:

2.1. După cum se folosesc în limba scrisă și/sau orală, se disting abrevieri grafice B = engl. Byte, „octet”, GB = engl. Gigabytes, „gigaocetți”, MB = engl. Megabytes, „megaocetți”, dar și abrevieri grafico-orale (se citesc pe litere sau cursiv): HTML = engl. Hyper Text Markup Language, „limbaj de marcare pentru hipertext”, OCR = engl. Optical Character Recognition, „program de recunoaștere optică a caracterelor”, POD = engl. Personal on Demand, „cerere personală” – pronunțate în limba română HTML – [haș-te-me-le], OCR - [o-ce-re], POD - [pod]; IBM = engl. International Business Machines, „Compania Internațională de Calculatoare”, PC = engl. Personal Computer, „calculator personal” – pronunțate în limba engleză IBM - [ai-bi-em], PC - [pi-si].

⁴Rev. PC Magazine, august 2005, Glosar, p.80

⁵Rev. PC Magazine, august 2005, Glosar, p.80

⁶Silvia Pitiriciu, *Abrevierile în limba română*, 2004, p.89-104

2.2. După aria și gradul de folosire, au caracter general, fiind cunoscute de majoritatea vorbitorilor: CD = engl. Compact Disc, „disc compact”, DVD = engl. Digital Versatile Disc, „disc digital multilateral”, IT = engl. Information Tehnology, „tehnologia informației”, PC = engl. Personal Computer, „calculator personal”. Este însă cunoscut faptul că cele mai multe abrevieri din domeniul informației nu sunt accesibile decât specialiștilor, acestea fiind abrevieri speciale: CMOS = engl. Complementary Metal Oxide Semiconductor, „semiconductor de metal-oxid complementar”, DSL = engl. Digital Subscriber Line, „linie digitală pentru abonat”, IEEE = engl. Institute of Electrical and Electronic Engineers, „Institutul Inginerilor de Electrică și Electronică”, JPEG = engl. Joint Photographic Experts Group, „grup de experți în grafică pe calculator” etc.

2.3. După dependența de o anumită vecinătate, se pot stabili abrevieri independente: CPU = engl. Central Processing Control, „unitate centrală care prelucrează”, DNS = engl. Domain Name System, „sistem de conversie a denumirilor de sistem”, USB = engl. Universal Serial Bus, „magistrală universală în serie”. Există însă și abrevieri dependente sau contextuale: B în informatică Byte „octet”, dar în alte contexte „București”, NT chiar în informatică are sensuri diferite, fie Network Termination, „terminație de rețea”, fie New Tehnology, „noua tehnologie”, iar în domeniul rutier „județul Neamț”.

2.4. După cum bazele sunt de specific național sau nu, în limbajul informatic se identifică doar abrevieri internaționale: DOS = engl. Disc Operating System, „sistem de operare a hard-ului”, HDR = engl. High Dynamic Range, „limită înaltă dinamică”, IP = engl. Internet Protocol, „protocol standard pentru internet”, PVA = engl. Partial Vertical Alignment, „aliniament parțial vertical” etc.

2.5. După valoare pe plan lexical și gramatical există abrevieri monovalente, această categorie fiind cea mai numeroasă: DHCP = engl. Dynamic Host Configuration Protocol, „protocol dinamic de configurare gazdă”, PPU = engl. Physics Processing Unit, „unitate fizică care prelucrează” etc. Foarte puține dintre abrevierile din limbajul informatic pot fi considerate polivalente, dată fiind exactitatea noțiunilor din acest domeniu: NT = engl. Network Termination, „terminație de rețea”, fie engl. New Tehnology, „noua tehnologie”, RAM = engl. Random Acces Memory, „memorie cu acces aleatoriu”, fie (umoristic) Rarely Adequate Memory, „memorie rareori corespunzătoare”.

2.6. După categoriile onomasilogice ale bazelor neabreviate, regăsim nume proprii de instituții: IBM = engl. International Business Machines, „Compania Internațională de Calculatoare”, IEEE = engl. Institute of Electrical and Electronic Engineers, „Institutul Inginerilor de Electrică și Electronică”, dar și termeni specifici informaticii desemnând diferite sisteme: DOS = engl. Disc Operating System, „sistem de operare a hard-ului”, elemente: DSL = engl. Digital Subscriber Line, „linie digitală pentru abonat”, LCD = engl. Liquid Crystal Display, „ecran cu cristale lichide”, USB = engl. Universal Serial Bus, „magistrală universală în serie”, programe: HTML = engl. Hyper Text Markup Language, „limbaj de marcare pentru hipertext”, OCR = engl. Optical Character Recognition, „program de recunoaștere optică a caracterelor”, unități de măsură - B = engl. Byte, „octet”, GB = engl. Gigabytes, „gigaocteți”, MB = engl. Megabytes, „megaocteți”, rețele - VPN = engl. Virtual Private Network, „rețea virtuală privată”.

2.7. După statutul morfologic al bazelor, cuvintele abbreviate se încadrează, în cea mai mare parte, în categoria substantivelor comune: AMD = engl. Advanced Micro Devices „microdispozitive avansate”, DHCP = engl. Dynamic Host Configuration Protocol, „protocol dinamic de configurare gazdă”, dar și a substantivelor proprii: IEEE = engl. Institute Electrical of and Electronic Engineers, „Institutul Inginerilor de Electrică și Electronică”, IBM = engl. International Business Machines, „Compania Internațională de Calculatoare”.

2.8. După elementele alcătuitoare, abrevierile din limbajul informatic sunt literale: HDR = engl. High Dynamic Range, „limită înaltă dinamică”, LCD = engl. Liquid Crystal Display,

„ecran cu cristale lichide”, USB = engl. Universal Serial Bus, „magistrală universală în serie”.

2.9. După posibilitatea de decodare, unele abrevieri sunt decodabile (cele cunoscute de majoritatea vorbitorilor): CD = engl. Compact Disc, „disc compact”, DVD = engl. Digital Versatile Disc, „disc digital multilateral”, IT = engl. Information Tehnology, „tehnologia informației”, PC = engl. Personal Computer, „calculator personal”. Multe însă sunt abrevieri ermetice, în această categorie încadrându-se abrevierile speciale (cunoscute doar specialiștilor în domeniu): DHCP = engl. Dynamic Host Configuration Protocol, „protocol dinamic de configurare gazdă”, IEEE = engl. Institute of Electrical and Electronic Engineers, „Institutul Inginerilor de Electrică și Electronică”, JPEG = engl. Joint Photographic Experts Group, „grup de experți în grafică pe calculator”, PPU = engl. Physics Processing Unit, „unitate fizică care prelucrează”, etc.

2.10. După cum bazele se pot prezenta sau nu sub mai multe forme, abrevierile din limbajul informatic sunt unice, întrucât în cercetarea efectuată asupra presei de specialitate nu am întâlnit abrevieri cu variante: DSL = engl. Digital Subscriber Line, „linie digitală pentru abonat”, GSM = engl. Global System for Mobile Communications, „sistem global de telefonie mobilă”, VPN = engl. Virtual Private Network, „rețea virtuală privată”, etc.

2.11. Dată fiind frecvența utilizare a unora dintre abrevieri, ele se comportă ca termeni adaptați limbii române (fapt consemnat și în noul DOOM). Abrevierile cu valoare de substantiv au flexiune prin articulare cu articolul hotărât enclitic sau nehotărât proclitic, dar și prin desinențe de plural: CD-ul, un CD, CD-uri, DVD-ul, un DVD, DVD-urile. Există însă și abrevieri cu formă fixă de genul: IEEE.

2.12. Din punct de vedere lexical, abrevierile din limbajul informatic sunt neologisme, făcând parte din masa vocabularului: AMD = engl. Advanced Micro Devices „microdispozitive avansate”, CD = engl. Compact Disc, „disc compact”, CMOS = engl. Complementary Metal Oxide Semiconductor, „semiconductor de metal-oxid complementar”, DOS = engl. Disc Operating System, „sistem de operare a hard-ului”.

2.13. După cum realizează sau nu serii lexicale pe baza aceluiași siglem există: abrevieri care intră în serii lexicale, precum cele referitoare la unități de procesare - CPU = engl. Central Processing Control, „unitate centrală care prelucrează”, PPU = engl. Physics Processing Unit, „unitate fizică care prelucrează”, dar și abrevieri care nu intră în serii lexicale: CD = 1. cadru didactic; 2. certificat de depozit; 3. compact disc (informatică); 4. convertor de date.

2.14. După dimensiune, abrevierile din limbajul informatic sunt în general scurte, alcătuite din 1, 2, 3 litere, B = engl. Byte, „octet”, CD = engl. Compact Disc, „disc compact”, IT = engl. Information Tehnology, „tehnologia informației”, AMD = engl. Advanced Micro Devices „microdispozitive avansate”, DVD = engl. Digital Versatile Disc, „disc digital multilateral”, cu cratimă - CD-R = engl. Compact Disc Recordable, „compact disc cu înregistrare”, dar întâlnim și abrevieri medii, din 4 sau 5 litere – ADSL = engl. Asynchronous Digital Subscribe Line, „linie digitală asincronă pentru abonat”, HTML = engl. Hyper Text Markup Language, „limbaj de marcare pentru hipertext”, cu cratimă - CD-RW = engl. Compact Disc Rewritable, „compact disc cu rescriere”, CD-ROM = engl. Compact Disc Read Only, „disc compact doar pentru citire” ș.a.

3. Abrevierile din informatică prezintă o serie de dificultăți în ceea ce privește fonetica și grafia lor. Ca urmare a ascensiunii și impactului limbajului informatic asupra limbii comune, multe dintre abrevierile acestui domeniu sunt cunoscute de majoritatea vorbitorilor.

La nivelul abrevierilor, corespondența dintre litere și sunete depinde de lectura lor cursivă sau pe litere, iar la cele de origine străină, citite alfabetic, de lectura după regulile limbii române sau ale limbii din care provin.

Este știut faptul că abrevierile din domeniul informaticii provin din limba engleză, fapt pentru care multe se pronunță conform limbii de origine: CD [si-di] = engl. Compact Disc, „disc compact”, DVD [di-vi-di] = engl. Digital Versatile Disc, „disc digital multilateral”, IT [ai-ti] = engl. Information Tehnology, „tehnologia informației”, PC [pi-si] = engl. Personal Computer, „calculator personal”.

Există însă abrevieri a căror citire se realizează după regulile limbii române: HTML [haș-te-me-le] = engl. Hyper Text Markup Language, „limbaj de marcare pentru hipertext”, IEEE [i-e-e-e] = engl. Institute of Electrical and Electronic Engineers, „Institutul Inginerilor de Electrică și Electronică”, JPEG [j-peg] = engl. Joint Photographic Experts Group, „grup de experți în grafică pe calculator”.

Avînd în vedere faptul că siglele din domeniul informaticii sunt de proveniență străină, silabația fonetică redă, în cele mai multe cazuri, pronunțarea alfabetică a literelor din limba respectivă - IT [ai-ti] = engl. Information Tehnology, „tehnologia informației”. Există însă și sigle care se citesc pe litere, conform pronunției din limba română - AMD [a-me-de]= engl. Advanced Micro Devices „microdispozitive avansate”. Silabația grafică propriu – zisă nu se realizează la nivelul abrevierilor. Lucrările normative interzic despărțirea în silabe la capăt de rînd a abrevierilor de compuse⁷.

În cazul abrevierilor din limbajul informatic, se observă utilizarea cratimei ca semn ortografic, respectînd grafia cuvîntului compus: CD-ROM = engl. Compact Disc Read Only, „disc compact doar pentru citire” ș.a. Remarcabil este faptul că abrevierile din limbajul informatic nu utilizează punctul ca semn ortografic.

În urma analizei efectuate pe baza criteriilor stabilite de lucrările de specialitate⁸, s-a constatat existența a numeroase tipuri și subtipuri de abrevieri din limbajul informatic al presei de specialitate: abrevieri de cuvinte simple, cuvinte compuse și sintagme; abrevieri grafice și grafico-orale, generale și speciale, independente și contextuale, internaționale, monovalente și polivalente, nume proprii de instituții și termeni științifici specifici, substantive comune și proprii, literale, decodabile și ermetice, unice, neologisme, care intră/nu intră în serii lexicale, scurte și medii. Ca o consecință a impactului puternic asupra limbii comune al informaticii, DOOM2 introduce anumite abrevieri din limbajul informatic care au devenit cuvinte de sine stătătoare:

CD (angl.) [pron. sidi] s.n., art. CD-ul, pl. CD-uri;

CD – player (angl.) [pron. sidipleiăr] s.n., pl. CD-playere;

CD-ROM (angl.) [pron. sidirom] s.n., pl. CD-ROM-uri;

CD-writer (angl.) [pron. sidiraităr] (CD-wri-) s.n., pl. CD-writere.

Deși abrevierile din informatică sunt din ce în ce mai des folosite, puțini utilizatori cunosc decodarea corectă, iar în ceea ce privește pronunția, este generalizată citirea conform limbii engleze. De asemenea, se remarcă faptul că, pentru unele abrevieri, nu s-a reușit decodarea, ele fiind accesibile doar specialiștilor în domeniu: ACA, GNU, NTFS, TN.

Dezvoltarea rapidă a societății impune adaptarea limbajului la noile domenii de activitate, ceea ce conduce la schimbări lingvistice. Vorbitorii simt nevoia unei exprimări rapide, eficientizate, astfel încît rolul în comunicare al abrevierilor, în general, al celor din informatică, în special, va crește.

Exemple manuale :

« ... le modem à 14400 bps met seulement 6 secondes pour transmettre une page standard. » (Corint, ROM 12, 2008, p.79)

⁷Silvia Pitiriciu Abrevierile în limba română, ediția a II-a revăzută, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 2004, p. 215

⁸Silvia Pitiriciu, Abrevierile în limba română, ediția a II-a revăzută, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 2004

le modem = modemul, s.n. (inform.) Dispozitiv electronic analog de telecomunicație, conectat în interiorul sau la exteriorul unui computer, cu scopul de a putea comunica la distanță cu alte computere dotate în același fel, prin intermediul liniilor telefonice tradiționale, a cărei caracteristică de bază este capacitatea de a converti un semnal digital într-unul analog și invers, cu ajutorul unui protocol special de modulare software • pl. –e, -uri. /< engl. modem, abr. de la [mod]ulator-[dem]odulator. (sursa: DEXI 2007)

bps = biți pe secundă, Unitatea de măsură în Sistemul internațional de unități pentru viteza de transfer

bit s.m. **1** (inform.) Cea mai mică unitate de informație pe care o poate manipula calculatorul, echivalentă cu alegerea uneia din două alternative echiprobabile. **2** Cifră în sistemul de numerație binară • pl. biți. / <fr., engl. bit <bi[nary digi]t ”cifră binară”

« La correction automatique d’erreurs ECM assure que seules les pages qui n’ont pas pu être transmises correctement en raison de problèmes de lignes seront envoyées à nouveau. » (Corint, ROM 12, 2008, p.79)

ECM – engl. **Engine Control Module** = Modulul de control al motorului (calculatorul de injecție), cuvânt format din 3 lexeme, se scriu primele litere ale fiecărui cuvânt cu majuscule.

« Sens G10, un **PC** qui pourrait inaugurer un nouveau type d’**ordinateur**, se présente sous la forme d’un **PC** portable avec un écran 17” au format 4 : 3 très contrasté, possède une luminosité de 300 **cd/m²** et un temps de réponse de 6 **ms**. » (Corint, ROM 12, 2008, p.79)

PC - engl. Personal Computer = calculator personal

PC portable – computer personal portabil, ale cărui greutate și dimensiuni sunt reduse. <fr. vb. Porter (a purta) (sursa: HACHETTE, 1994)

cd = candelă, unitatea fundamentală pentru intensitatea luminoasă din sistemul internațional de unități

m = metru, unitate de măsură pentru lungime

ms = milisecundă, unitate de măsură pentru timp, a mia parte dintr-o secundă. – din fr. milliseconde, engl. millisecond.

Ordinateur = ordinator s.n. (inform.) Calculator numeric universal, compus dintr-un număr variabil de unități specializate și comandate de același program înregistrat, care permite efectuarea unor operații aritmetice și logice fără intervenția omului în timpul lucrului și rezolvă probleme de calcul științific, de gestiune a întreprinderilor comerciale sau industriale etc.; computer • pl. –oare, /fr. ordinateur. < lat. **Ordinator** ”cel care pune în ordine”. (sursa: DEXI 2007)

« On allume l’**ordinateur**. » (Corint, ROM 11, 2006, p. 63)

« On éteint l’**ordinateur**. » (Corint, ROM 11, 2006, p. 63)

« ... directement une carte de visite sur un **ordinateur**. » (Corint, ROM 12, 2008, p.79)

« Là où il étonne, est qu’il ne comporte pas de **batterie**, il utilise un **adaptateur** secteur pour fonctionner. » (Corint, ROM 12, 2008, p.79)

batterie = baterie s.f. (tehn.) Generator de curent electric continu produs prin conversia energiei rezultate din reacțiile chimice din interiorul dispozitivului în energie electrică. / <fr. Batterie <battre (a bate) < lat. Battuere, apoi battere, de origine galică. (sursa: DEXI 2007)

adaptateur – adaptor, s.n. (tehn.), Dispozitiv electric intercalat între un generator sau un transmițător și un receptor pentru a le adapta unul la altul, pentru adaptarea unui aparat electric la diverse întrebuițări etc. • pl. –oare. /<fr. adapter (a adapta) < lat. adaptare (sursa: DEXI 2007)

« La chose peut paraître curieuse, mais ce type de **PC** intéresse les parents qui ont des enfants et qui veulent surveiller ce qu’ils font, le PC pouvant être transporté facilement dans n’importe quelle pièce de la maison ». (Corint, ROM 12, 2008, p.79)

PC - engl. Personal Computer = calculator personal

« ... beaucoup plus silencieux, consomme moins d'électricité, facilement transportable et peut être aussi puissant qu'un **PC** de bureau. » (Corint, ROM 12, 2008, p.79)

PC - engl. Personal Computer = calculator personal

« Avec plus d'un Français sur quatre qui achète en ligne, le secteur du **e-commerce** maintient son dynamisme. » (Corint, ROM 12, 2008, p.79)

e-commerce - engl. Electronic Commerce = comerț electronic, ansamblul tranzacțiilor comerciale operate la distanță prin intermediul interfețelor electronice și digitale.

« La **Card Reader** constitue une solution rapide et efficace pour archiver, trier et rechercher ses contacts. » (Corint, ROM 12, 2008, p.79)

Card Reader = cititor de carduri, dispozitiv hardware care poate citi și scrie pe un card de memorie. Acesta este adesea folosit pentru a furniza date către computere sau alte dispozitive de afișare.

« Connectez votre **ordinateur portable** à votre mobile et servez-vous-en comme **modem**. » (Corint, ROM 11, 2006, p. 67)

ordinateur portable - computer personal portabil, ale cărui greutate și dimensiuni sunt reduse. <fr. vb. Porter (a purta)

modem = modem, s.n. (inform.) Dispozitiv electronic analog de telecomunicație, conectat în interiorul sau la exteriorul unui computer, cu scopul de a putea comunica la distanță cu alte computere dotate în același fel, prin intermediul liniilor telefonice tradiționale, a cărui caracteristică de bază este capacitatea de a converti un semnal digital într-unul analog și invers, cu ajutorul unui protocol special de modulare software • pl. -e, -uri./< engl. modem, abr. de la [mod]ulator-[dem]odulator. (sursa: DEXI 2007)

« Connectez-vous en un clic à **Internet** où que vous soyez avec mobile Phone Tools 5.5. » (Corint, ROM 11, 2006, p. 67)

« On lance **Internet**. » (Corint, ROM 11, 2006, p. 63)

Internet – s.n. (inform.) Rețea informatică mondială, în cadrul căreia computere conectate la diferite rețele locale pot comunica între ele și cu ajutorul căreia persoane din diferite părți ale lumii pot face schimb de informații sau pot trimite și primi mesaje •< engl. **Internet**, abr. de la Inter[national] Net[work] (sursa: DEXI 2007)

« ...un mini **scanner** spécialement conçu fin de transférer directement une carte de visite sur un **ordinateur**. » (Corint, ROM 12, 2008, p.79)

scanner = **scaner** – s.n. (inform.) Dispozitiv electronic (periferic) (al unui computer), care generează o reprezentare digitală a unei imagini, a unui text etc., care poate fi vizualizată pe monitorul unui computer (și stocată în memoria acestuia) • scris și *scanner*. pl. -e. /< engl., fr. **scanner**. (sursa: DEXI 2007)

« On saisit le nom du **serveur**. »

Serveur = **server** s.n. (inform.) Calculator pe care rulează un software administrativ, care controlează accesul la rețea și la resursele sale și oferă resurse calculatoarelor ce funcționează ca stații de lucru în rețea. • pl. -e. /< eng. **server**. (sursa: DEXI 2007)

« On introduit son nom d'utilisateur et son **mot de passe**. » (Corint, ROM 11, 2006, p. 63)

mot de passe – **parolă** s.f. (inform.) Cuvânt convențional, secret, folosit de către utilizatorii rețelei de internet (pagini web, poștă electronică, etc.) pentru a li se permite accesul la diverse servicii. (sursa: DEXI 2007)

« Le **FAX-B120** offre un modèle de **télécopieur** qui, grâce à ses dimensions compactes, trouve sa place presque n'importe où et peut être employé aussi comme copieur. (Corint, ROM 11, 2006, p. 63)

FAX = **fax** s.n. Aparat de telecomunicație, care transmite facsimilul unui text, unui desen etc. prin telefon • pl. -uri / <engl. **fax**. (sursa: DEXI 2007)

télécopieur – aparat de telecopiat • format din prefixul télé (tele = la distanță) și substantivul copieur (copiator) ; sinonime telefax, fax, provine din lat. *fac simile*

« ... dans une **base de données**. » (Corint, ROM 12, 2008, p.79)

base de données = **bază de date**, uneori numită și bancă de date (abreviat BD), reprezintă o modalitate de stocare a unor informații și date pe un suport extern (un dispozitiv de stocare), cu posibilitatea extinderii ușoare și a regăsirii rapide a acestora.

« À présent, le **courrier électronique** permet la transmission d'un message d'un point du monde à un autre en quelques fractions de secondes. » (Corint, ROM 11, 2006, p. 62)

courrier électronique – mesaj sris trimis electronic prin intermediul unei rețele informatice ; sinonimee-mail, mail sau courriel.

"A mon avis, le grand avantage du **Net** est que la communication est très rapide" (Corint, ROM 11, 2006, p. 63)

Net – prescurtarea termenului Internet, ce provine din împreunarea artificială și parțială a două cuvinte englezești: interconnected = interconectat și network = rețea.

CONCLUZII

Numărul textelor științifice în corpusul ales nu este foarte mare. Predomină în manualele de clasa a XI-a și a XII-a, editura Corint. În ceea ce privește structurile lingvistice prezentate de manualele analizate constatăm absența verbelor impersonale, iar formulele matematice și reprezentările grafice sunt destul de rare.

Acest discurs se caracterizează de asemenea prin grija pentru concizie. Sunt folosite abrevieri, sigle, limbajuri simbolice, grafice, tabele. Se remarcă o atenție deosebită acordată preciziei și obiectivității în alegerea cuvintelor: absența cuvintelor vagi, a anglicismelor, puține expresii stereotipe, se recurge la sensul propriu al cuvintelor, atestat, se respectă sintaxa și ortografia francezei. Contrar discursului literar, care se distinge prin polisemia sa, discursul științific nu poate fi interpretat în funcție de diferite sensuri. Se recurge la acesta în comunicarea formală, instituționalizată, în scopul de a informa sau de a descrie, de a explica sau de a convinge.

Termenii sunt folosiți cu sensurile lor de bază, unanim cunoscute și acceptate, se evită sensurile figurate, apreciate drept o sursă de ambiguitate. Este un stil neologistic, fiecare domeniu de activitate având o terminologie specifică.

Sunt transmise informații științifice, tehnice, utilizate pe baza unor raționamente logice, deductive, argumentate; se folosesc multe neologisme, cuvinte monosemantice, cuvinte derivate cu prefixe și pseudoprefixe sau compuse cu sufixoide și prefixoide. Acestora li se adaugă utilizarea unor abrevieri, simboluri, semne convenționale, formule stereotipe, claritatea exprimării, precizie, corectitudine, utilizarea sensului propriu al cuvântului. Textele științifice (argumentativ, descriptiv, informativ, explicativ) urmăresc să exploreze, să explice, să argumenteze cunoștințe factuale.

BIBLIOGRAPHY

ACADEMIA ROMÂNĂ, INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN”, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ed. a II-a, revăzută și adăugită, București, Editura Univers Enciclopedic, 2005

ADAM Jean-Michel, *Éléments de linguistique textuelle*, Bruxelles – Liège, Mardaga, 1990.

ARDELEANU-CRUCERU Monica, *Comportamentul morfologic al termenilor din domeniul informaticii*, Brașov, 2004 (Facultatea de Filologie, Univ. București)

AVRAM Mioara, *Anglicismele în limba română actuală, seria Limba română și relațiile ei cu istoria și cultura românilor*, București, Editura Academiei Române, 1997

- BALMET Simone, HENAO DE LEGGE Martine, *Pratiques du français scientifique. L'enseignement du français à des fins de communication scientifique*, Paris, HACHETTE, 1992, 260 p., consultată pe 21 octombrie 2017, <www.bibliotheque.auf.org/doc_num.php?explnum_id=115>
- CONDEI Cecilia, 2007, « *Les grandes images du vécu communautaire dans le répertoire communicatif proposé par les manuels roumains de FLE* », in Colloque international AIRDF, pagină consultată pe 16 decembrie 2017, <<http://evenements.univlille3.fr/recherche/airdf2007/PDF/Condei%20A7.pdf>>.
- DIMA Eugenia, COBEȚ Doina, MANEA Laura, ... *Dicționar Explicativ Ilustrat al Limbii Române*, tipogr. Italia, Arc, Gunivas, 2007
- Dictionnaire Hachette de la Langue Française, Paris, 1994
- JACOBI Daniel, 1993, « *Les terminologies et leur devenir dans les textes de vulgarisation scientifique* », in Didaskalia, no 1, Lyon, Institut national de recherche pédagogique, 69-83 pp.
- JACOBI Daniel, SCHIELE Bernard, CYR Marie-France, « *Note de synthèse [La vulgarisation scientifique et l'éducation non formelle]* », in Revue française de pédagogie, volume 91, 1990, 81-111 pp.
- PITIRICIU Silvia, *Abrevierile în limba română*, ediția a II-a revăzută, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 2004

MANUALE. ABREVIERI

- GROZA Doina, BELABED Gina, DOBRE Claudia, IONESCU Diana, *Limba franceză, manual pentru clasa a IX-a, Limba modernă 2*, București, Corint, 2004, 128 p. (prescurtat : CORINT 9, L2, 2004).
- GROZA Doina, BELABED Gina, DOBRE Claudia, IONESCU Diana, *Limba franceză, manual pentru clasa a X-a, Limba modernă 2*, București, Corint, 2008, 136 p. (prescurtat : CORINT 10, L2, 2008).
- GROZA Doina, BELABED Gina, DOBRE Claudia, IONESCU Diana, *Limba franceză, manual pentru clasa a XI-a, Limba modernă 2*, București, Corint, 112 p. (prescurtat : CORINT 11, L2, 2006).
- GROZA Doina, BELABED Gina, DOBRE Claudia, IONESCU Diana, *Limba franceză, manual pentru clasa a XII-a, Limba modernă 2*, București, Corint, 2008, 128 p. (prescurtat : CORINT 12, L2, 2008).